

Grozījumi:

27.04.1993. likums / LV, 23, 11.05.1993.; Ziņotājs, 18/19, 13.05.1993.; Diena, 93, 14.05.1993. / Stājas spēkā 20.05.1993.

31.03.1994. likums / LV, 47, 20.04.1994.; Ziņotājs, 9, 12.05.1994. / Stājas spēkā 20.04.1994.

24.11.1994. likums / LV, 145, 13.12.1994.; Ziņotājs, 2, 26.01.1995. / Stājas spēkā 27.12.1994.

12.10.1995. likums / LV, 169, 01.11.1995.; Ziņotājs, 24, 28.12.1995. / Stājas spēkā 15.11.1995.

08.05.1997. likums / LV, 126/127, 23.05.1997. / Stājas spēkā 06.06.1997.

15.04.1999. likums / LV, 136/137, 04.05.1999.; Ziņotājs, 11, 03.06.1999. / Stājas spēkā 05.05.1999.

01.11.2001. likums / LV, 166, 16.11.2001.; Ziņotājs, 23, 13.12.2001. / Stājas spēkā 30.11.2001.

14.10.2004. likums / LV, 174, 03.11.2004.; Ziņotājs, 22, 25.11.2004. / Stājas spēkā 17.11.2004.

30.06.2005. likums / LV, 108, 12.07.2005.; Ziņotājs, 15, 11.08.2005. / Stājas spēkā 01.09.2005.

15.06.2006. likums / LV, 95, 20.06.2006.; Ziņotājs, 14, 27.07.2006. / Stājas spēkā 04.07.2006.

14.06.2007. likums / LV, 103, 28.06.2007.; Ziņotājs, 14, 26.07.2007. / Stājas spēkā 01.08.2007.

06.12.2007. likums / LV, 199, 12.12.2007. / Stājas spēkā 01.01.2008.

17.07.2008. likums / LV, 116, 30.07.2008.; Ziņotājs, 16, 28.08.2008. / Stājas spēkā 13.08.2008.

Satversmes tiesas 15.04.2009. spriedums / LV, 60, 21.04.2009. / Stājas spēkā 21.04.2009.

22.10.2009. likums / LV, 171, 28.10.2009.; Ziņotājs, 22, 26.11.2009. / Stājas spēkā 01.11.2009.

21.10.2010. likums / LV, 178, 10.11.2010. / Stājas spēkā 24.11.2010.

16.12.2010. likums / LV, 206, 30.12.2010. / Stājas spēkā 01.01.2011.

Satversmes tiesas 27.01.2011. spriedums / LV, 17, 01.02.2011. / Stājas spēkā 01.02.2011.

14.04.2011. likums / LV, 65, 27.04.2011. / Stājas spēkā 28.04.2011.

22.09.2011. likums / LV, 157, 05.10.2011. / Stājas spēkā 19.10.2011.

12.09.2013. likums / LV, 191, 01.10.2013. / Stājas spēkā 01.01.2014.

30.10.2014. likums / LV, 228, 15.11.2014. / Stājas spēkā 01.01.2015.

Satversmes tiesas 12.04.2018. spriedums / LV, 74, 13.04.2018. / Stājas spēkā 12.04.2018.

06.06.2019. likums / LV, 123, 19.06.2019. / Stājas spēkā 03.07.2019.

23.05.2024. likums / LV, 110, 07.06.2024. / Stājas spēkā 21.06.2024.

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMS

Par zemes reformu Latvijas Republikas pilsētās**Likumā lietotie termini**

Zeme — šā likuma nozīmē — jebkura teritorija, arī teritorija, ko aizņem meži un ūdeņi.

Zemes gabals — konkrētam zemes īpašniekam vai izmantotājam juridiski noteikta teritorija.

Zemes reforma — plānveidīgs, pakāpenisks zemes īpašuma un zemes lietošanas attiecību pārkārtošanas process.

Zemes kadastrs — datu sakopojums par visas zemes dabisko, saimniecisko un tiesisko stāvokli, kā arī zemes paraugvērtību un zemes reālo vērtību uzskaites dati.

Zemes grāmata — zemes īpašnieku un zemes lietotāju reģistrs, zemes kadastra pamatdokuments.

Zemes ierīcības projekts — zemes izmantošanas plāns, kurā norādītas katra zemes gabala robežas, platība un inženierlabiekārtojums, kā arī šo teritoriju perspektīvie grozījumi sabiedrībai svarīgu objektu realizēšanai.

Zemes paraugvērtība — pēc vienotas metodikas aprēķināta zemes vērtība nodokļu un nomas maksas noteikšanai.

Bijušais zemes īpašnieks — fiziskā vai juridiskā persona, kurai piederēja zemes īpašums Latvijas Republikā 1940. gada 21. jūlijā.

(Devītā un desmitā rindkopa izslēgta ar 31.03.1994. likumu.)

Zemes nomas lietojums — fiziskās vai juridiskās personas zemes izmantošana par maksu uz noteiktu laiku.

Apbūves projekts — projekts, pēc kura realizējama zemes gabala apbūve.

Pilsētas apbūves noteikumi — katrai pilsētai individuāli noteikumi, kas izstrādāti, pamatojoties uz apstiprinātu pilsētas izbūves ģenerālplānu.

(Četrpadsmitā rindkopa izslēgta ar 31.03.1994. likumu.)

Dzīvojamā ēka — dzīvojamā māja, vasarnīca vai cita ēka, kas paredzēta dzīvošanai un uzcelta saskaņā ar attiecīga arhitekta apstiprinātu projektu.

Kompensācija — valsts un pašvaldības garantēta atlīdzība naudā vai vērtspapīros par bijušajam zemes īpašniekam neatdoto zemi Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un termiņos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994. un 12.10.1995. likumu, kas stājas spēkā 15.11.1995.)

1. nodaļa VISPĀRĪGIE NŪTEIKUMI

1. pants. Likuma uzdevums

Šis likums nosaka kārtību, kāda veicama zemes reforma Latvijas Republikas pilsētās.

2. pants. Zemes reformas mērķis

Zemes reformas mērķis ir pakāpeniskas valsts īpašuma denacionalizācijas, konversijas, privatizācijas un nelikumīgi atsavinātu zemes īpašumu atdošanas gaitā pārkārtot zemes īpašuma un zemes lietošanas tiesiskās, sociālās un ekonomiskās attiecības pilsētās, lai veicinātu sabiedrības interesēm atbilstošas pilsētu apbūves veidošanos, zemes aizsardzību un racionālu izmantošanu.

3. pants. Zemes reformas uzdevumi

Zemes reformas uzdevumi ir:

1) veidot tiesisku pamatu zemes attiecību regulēšanā un zemes īpašnieku un lietotāju tiesību aizsardzībā un pienākumu ievērošanā;

2) 9.panta minētajām personām atjaunot īpašuma tiesības uz zemi vai nodot zemi īpašumā, kā arī piešķirt zemi lietošanā;

3) *(izslēgts ar 31.03.1994. likumu);*

4) nodrošināt zemes gabalu robežu neaizskaramību ar zemes grāmatu un kadastra dokumentu palīdzību.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994. likumu, kas stājas spēkā 20.04.1994.)

4. pants. Zemes reformas pamatprincipi

(1) Līdz ar šā likuma stāšanos spēkā zaudē spēku visi akti, kas pieņemti kopš 1940. gada 21. jūlija par zemes nacionalizāciju, atsavināšanu un piešķiršanu fiziskajām un juridiskajām personām visās Latvijas Republikas pilsētās. Pašreizējie zemes lietotāji saglabā pagaidu zemes lietošanas tiesības un pienākumus līdz zemes nodošanai īpašumā vai piešķiršanai lietošanā saskaņā ar šā likuma 6., 7. un 8. pantu.

(2) Visa zeme, arī zeme, ko aizņem meži un ūdeņi, pilsētu administratīvajās robežās līdz īpašuma tiesību nokārtošanai pāriet šo pilsētu pašvaldību rīcībā.

(3) Zemes reforma aptver visas Latvijas Republikas pilsētu apbūvētās un neapbūvētās zemes un to lietotājus.

(4) Pilsētas dome:

— izskata pārsūdzības kārtībā saņemtos pilsētas zemes komisijas lēmumus par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, zemes nodošanu īpašumā par maksu un zemes īpašuma kompensāciju un pieņem attiecīgu lēmumu;

— piešķir zemi lietošanā;

— pārdod pašvaldības zemi fiziskajām un juridiskajām personām likumdošanas aktos noteiktajā kārtībā;

— patur savā rīcībā zemi, kura izmantojama zemes reformas pabeigšanai atbilstoši šā likuma un likuma "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" prasībām.

(5) Ja zemes un apbūves īpašnieki ir dažādi (likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību" 14. panta pirmā daļa), viņu savstarpējās attiecības regulējamās saskaņā ar šā likuma 12. pantu, Civillikumu un likumu "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937. gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un piemērošanas kārtību".

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994., 12.10.1995. un 23.05.2024. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2024.)

2. nodaļa ZEMES REFORMAS IZPILDES SECĪBA

5. pants. Zemes reformas kārtas

(1) Zemes reforma veicama trijās kārtās:

pirmā kārtā — zemes pieprasījumu pieņemšana;

otrā kārtā — zemes īpašuma tiesību atjaunošana, zemes izmantošanas plānošana un zemes lietošanas tiesību piespiedu izbeigšana;

trešā kārtā — zemes nodošana īpašumā un piešķiršana lietošanā.

(2) Zemes reformas trešās kārtas pasākumi jāveic pēc iespējas vienlaikus ar otrās kārtas pasākumiem.

6. pants. Zemes reformas pirmā kārtā

Zemes reformas pirmajā kārtā:

1) līdz 1992. gada 20. jūnijam bijušajiem zemes īpašniekiem, visiem pašreizējiem zemes lietotājiem un citiem zemes pieprasītājiem jāiesniedz pieprasījums par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, zemes nodošanu īpašumā vai par zemes piešķiršanu lietošanā tai pilsētas pašvaldībai, kuras teritorijā atrodas pieprasāmais zemes gabals;

2) ar šā likuma spēkā stāšanās brīdi pilsētu pašvaldības pārtrauc zemes piešķiršanu lietošanā fiziskajām un juridiskajām personām bez bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku piekrišanas, izņemot gadījumus, kad zeme ar speciālu likumu piešķirama valstij svarīgu objektu celtniecībai;

3) pilsētu pašvaldības pēc Ministru kabineta noteiktas metodikas nosaka pilsētu zemes paraugvērtības;

4) pilsētu zemes komisijas apkopo zemes pieprasījumus un pieņem lēmumus likumā "Par zemes komisijām" noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994., 12.10.1995. un 08.05.1997. likumu, kas stājas spēkā 06.06.1997.)

7. pants. Zemes reformas otrā kārtā

Zemes reformas otrajā kārtā uz apkopoto pieprasījumu pamata pilsētu domes:

1) izstrādā pilsētas ekonomiskās un sociālās attīstības programmu;

2) izstrādā vai koriģē pilsētas ģenerālplānu atbilstoši ekonomiskās un sociālās attīstības programmai, nodrošina nepieciešamos izejas datus zemes ierīcības projekta sastādīšanai pilsētai, pilsētas kadastra grupai vai atsevišķam zemes gabalam un pēc šo projektu (projekta daļu) sastādīšanas pieņem lēmumus par to apstiprināšanu.

(12.10.1995. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.11.1995.)

8. pants. Zemes reformas trešā kārtā

Zemes reformas trešajā kārtā:

1) pilsētu zemes komisijas:

— nodod zemi īpašumā, nokārtojot zemes īpašuma attiecības atbilstoši šā likuma 12.panta noteikumiem;

— dod uzdevumu uzņēmīt īpašumā nodoto un lietošanā piešķirto zemi un ierādīt tās robežas dabā;

— izsniedz zemes īpašuma un zemes lietošanas dokumentus;

2) pilsētu pašvaldības:

— piešķir zemi lietošanā;

— veic pašvaldības zemes inventarizāciju;

— precizē pilsētas administratīvās robežas.

(12.10.1995. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.11.1995.)

3. nodaļa ZEMES ĪPAŠUMA TIESĪBU SUBJEKTI

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 05.05.1999.)

9. pants. Zemes īpašuma tiesību subjekti

(1) Zemes īpašuma tiesību subjekti Latvijas Republikas pilsētās var būt valsts, ārvalstis (to diplomātisko vai konsulāro misiju vajadzībām), pašvaldības, Latvijas pilsoņi, kā arī citas personas saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem un Saeimas apstiprinātiem starptautiskajiem līgumiem.

(2) Zemes īpašuma tiesības tiek atjaunotas:

1) fiziskajām personām — bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem — uz zemes gabaliem, kas viņiem piederēja 1940.gada 21.jūlija pilsētu pašreizējās administratīvajās robežas neatkarīgi no pieprasītāju pilsonības;

2) juridiskajām personām — bijušajām zemes īpašniecēm — uz zemes gabaliem, kas tām piederēja 1940.gada

21.jūlijā, ja likumā noteiktajā kārtībā tiesa konstatē tiesību pārmantošanas faktu. Minētie noteikumi neattiecas uz juridiskajām personām, kurām Latvijas Republikas likumos ir paredzēta cita īpašumu atgūšanas kārtība;

3) juridiskajām personām, ja bijušie zemes īpašnieki ar testamentu novēlējuši tām savus zemes īpašumus.

(3) Ja zemes īpašuma tiesības pēc stāvokļa uz 1940.gada 21.jūliju neapliecina valsts arhīvu izziņas, tiesas nolēmumi vai citi zemes īpašuma tiesības apliecināši dokumenti, arī līdz 1940.gada 21.jūlijam sastādīti zemesgrāmatu akti vai notariāli apliecināti zemes pirkšanas līgumi, īpašuma tiesības uz noslēgtā zemes atsavināšanas līguma, nomas —izpirkuma vai izpirkuma līguma pamata atzīt tiesa, ja konstatēta šo darījumu likumība un ja zemes izpirkšanas gadījumā daļēji vai pilnībā nokārtota pirkuma maksa.

(3¹) Personām, kuras līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vispārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, kā arī šo personu mantiniekiem par īpašuma tiesības apliecināšu dokumentu var uzskatīt Latvijas Valsts vēstures arhīva izziņu, kurā norādīti nekustamā īpašuma izpircēji (aizpircēji), dati par nekustamo īpašumu un bankā iemaksātā naudas summa.

(4) Bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki ir atbrīvojami no valsts nodevas, ja viņu īpašuma tiesības ir atzītas ar tiesas nolēmumu.

(31.03.1994. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.10.1995., 08.05.1997., 15.04.1999., 14.10.2004. un 14.06.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

4. nodaļa

ZEMES PIEPRASĪJUMU IESNIEGŠANA, IZSKATĪŠANA UN APMIERINĀŠANA

10. pants. Zemes pieprasījuma saturs un pamatojums

(1) Pieprasījumā par zemes īpašuma tiesību atjaunošanu, zemes nodošanu īpašumā un piešķiršanu lietošanā zemes pieprasītājiem jāuzņemas saistības pildīt pilsētas apbūves noteikumus.

(2) Pašreizējiem zemes lietotājiem pieprasījumā jānorāda līdz šim lietošanā esošā zemes gabala lielums, pamatojot to ar esošo un perspektīvā attīstāmo saimniecisko darbību tajā.

(3) Latvijas pilsoņiem jānorāda, vai viņi vēlēšies zemi iegūt īpašumā vai saņemt to lietošanā un ar kādiem noteikumiem.

(4) Bijušajiem zemes īpašniekiem un pašreizējiem zemes lietotājiem pieprasījumam jāpievieno viņu zemes īpašuma vai lietošanas tiesības apliecināši dokumenti. Īpašuma tiesību atjaunošanas pamats var būt ieraksts zemes grāmatā, citi īpašuma tiesības apliecināši dokumenti vai arī tiesas nolēmums.

(5) Mantiniekiem var atjaunot zemes īpašuma tiesības, ja viņi iesniedz radniecību apliecināšus dokumentus. Zemes īpašnieka nāvi apliecināši dokumenti nav nepieciešami, ja zemes īpašnieks nav iesniedzis zemes īpašuma tiesību atjaunošanas pieprasījumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.05.1997., 15.04.1999. un 14.10.2004. likumu, kas stājas spēkā 17.11.2004.)

11. pants. Zemes pieprasījumu izskatītājs

Visus zemes pieprasījumus izskata attiecīgās pilsētas zemes komisija un pieņem lēmumus likumā "Par zemes komisijām" noteiktajā kārtībā.

(12.10.1995. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.11.1995.)

12. pants. Zemes pieprasījumu apmierināšana

(1) Bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem atjauno zemes īpašuma tiesības uz viņiem agrāk piederējušiem zemes gabaliem robežās, kādas noteiktas pašvaldību apstiprinātajos pilsētu vai atsevišķu zemes gabalu ierīcības projektos, izņemot gadījumus:

1) ja bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki pēc 1940. gada 22. jūlija ēkas un būves uz viņiem agrāk

piederējušiem zemes gabaliem (vai to daļām) atsavinājuši likumā noteiktajā kārtībā. Tad pašreizējam ēkas īpašniekam — Latvijas pilsonim — ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā, kādā tas bija viņa lietošanā apbūvei ēku un būvju atsavināšanas brīdī, bet ne lielāku par 1200 kvadrātmetriem, izņemot gadījumus, kad paliekošā zemes gabala daļa ir mazāka par pilsētas apbūvei noteikto minimālo apbūves gabala lielumu; šādos gadījumos šā zemes gabala daļa pievienojama ēkas īpašnieka apbūves gabalam. Bijušajam zemes īpašniekam vai viņa mantiniekiem zemes vērtība tiek kompensēta Ministru kabineta noteiktajos apmēros un termiņos;

2) ja uz bijušo zemes īpašnieku zemes gabaliem (vai to daļām) Latvijas pilsoņi likumā noteiktajā kārtībā uzcēluši dzīvojamās ēkas vai arī būvē tās, vai arī likumā noteiktajā kārtībā dzīvojamās ēkas ieguvuši īpašumā līdz 1992.gada 20.jūnijam. Tad dzīvojamās ēkas īpašniekam — Latvijas pilsonim — ir tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā par maksu tādā platībā un robežās, kādās tas tika piešķirts apbūvei, bet ne lielāku par 1200 kvadrātmetriem, izņemot gadījumus, kad paliekošā zemes lietojuma daļa ir mazāka par pilsētas apbūvei noteikto minimālo apbūves gabala lielumu; šādos gadījumos šā zemes gabala daļa pievienojama ēkas īpašnieka apbūves gabalam. Tādas pašas tiesības saņemt zemes gabalu īpašumā ir arī dārzkopības sabiedrības biedram — augļu dārza lietotājam, ja zeme viņam piešķirta augļu dārza ierīkošanai ar apbūves tiesībām platībā, kas nepārsniedz 600 kvadrātmetrus, izņemot gadījumus, kad paliekošā zemes lietojuma daļa ir mazāka par pilsētas augļu dārza ierīkošanai noteikto minimālo zemes gabala lielumu; šādos gadījumos šā zemes gabala daļa pievienojama augļu dārza īpašnieka zemes gabalam. Bijušajam zemes īpašniekam vai viņa mantiniekiem zemes vērtība tiek kompensēta Ministru kabineta noteiktajos apmēros un termiņos vai tiek piešķirta līdzvērtīga zeme tās pašas pilsētas administratīvajā teritorijā.

Piezīme. Ja šā panta pirmās daļas 1. un 2. punktā minētajos gadījumos ēkas īpašnieks nevēlas saņemt zemi īpašumā par maksu vai viņam nav tiesību iegūt zemi īpašumā, zeme paliek tās fiziskās personas vai viņas mantinieku vai tās juridiskās personas īpašumā, kurai šī zeme piederēja līdz 1940. gada 21. jūlijam un kura šo zemi ir pieprasījusi, bet ēkas īpašniekam ir likumiskās lietošanas tiesības uz zemi tādā platībā, kādā šī zeme ir viņa likumīgā lietošanā (apbūvei);

3) ja uz bijušo zemes īpašnieku zemes atrodas valsts īpaši aizsargājami dabas objekti (vai to daļas), kuru sarakstus nosaka Ministru kabinets, vai ar likumu noteikti valsts nozīmes izglītības, kultūras un zinātnes objekti, nacionālās sporta bāzes, kā arī valsts vai pilsētas nozīmes inženiertehniskās un transporta infrastruktūras objekti — ielas, tilti, tuneļi, ceļu pārvadi, dzelzceļa līnijas un ostas. Tad īpašuma tiesības uz zemi nostiprināmas valstij vai attiecīgajai pašvaldībai pēc tam, kad bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki atbilstoši savai izvēlei un likumā noteiktajā kārtībā saņēmuši kompensāciju vai līdzvērtīgu zemes gabalu citā vietā no tām zemēm, kas paliek pašvaldību rīcībā un izmantojamas zemes reformas pabeigšanai atbilstoši likumam "Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās".

Piezīme. Ja bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem pieder dzīvojamās ēkas ostu teritorijā, viņiem ir tiesības atjaunot īpašuma tiesības uz zemi platībā, kādā ir viņu likumīgā lietošanā, bet ne lielākā par 1200 kvadrātmetriem, izņemot Rīgas tirdzniecības brīvostas teritorijā ietilpstošo Kundziņsalas dzīvojamo rajonu, kur īpašuma tiesības bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem tiek atjaunotas uz visu agrāk piederējušo platību.

(2) *(Izslēgta ar 23.05.2024. likumu)*

(2¹) *(Izslēgta ar 23.05.2024. likumu)*

(3) Pārējos gadījumos bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem pēc viņu izvēles ir tiesības:

— pieprasīt zemes īpašuma tiesību atjaunošanu un saņemt no ēku un būvju īpašnieka zemes likumiskās lietošanas maksu;

— vai pieprasīt nodot viņiem īpašumā vai piešķirt lietošanā līdzvērtīgu zemes gabalu;

— vai saņemt kompensāciju likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Ar pilsētas pašvaldības lēmumu var noteikt, ka līdzvērtīga zemes gabala vietā piešķirama tikai kompensācija, ja pilsētas administratīvajās robežās nav pietiekamu zemes platību, lai apmierinātu visus pieprasītājus. Šādu pašvaldības lēmumu var pārsūdzēt tiesā.

(5) Dzīvojamās ēkas īpašniekam — Latvijas pilsonim, kurš zemes pieprasījumu iesniedzis pēc 1992. gada 20. jūnija, ir tiesības saņemt apbūves zemes gabalu īpašumā par maksu šā panta pirmās daļas 1. un 2. punktā noteiktajā kārtībā, ja šo zemes gabalu nav pieprasījuši bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki vai viņi pieprasījuši par to kompensāciju likumā noteiktajā kārtībā.

(6) Bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem, kuri nav iesnieguši pieprasījumus šā likuma 6.panta 1.punktā noteiktajā termiņā, ir tiesības pieprasīt zemes īpašuma tiesību atjaunošanu līdz 1994.gada 1.jūnijam. Šā termiņa nokavēšanas gadījumā zemes īpašuma tiesības bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem [tai skaitā personām, kuras līdz 1940.gada 21.jūlijam uzsāka izpirkt (aizpirka) Latvijā atstātos vācu izceļotāju nekustamos īpašumus no Vīspārējās Lauksaimniecības bankas vai Valsts zemes bankas, kā arī šo personu mantiniekiem] uz zemes gabaliem, kas viņiem piederēja 1940.gada 21.jūlijā, var atjaunot tiesa, ja prasības pieteikums par īpašuma tiesību atjaunošanu tiesai iesniegts līdz 2008.gada 1.septembrim, izņemot gadījumus, kad:

1) zemes īpašuma tiesības likumā noteiktajā kārtībā ir atjaunojusi vai ieguvusi cita persona (arī valsts vai pašvaldība);

2) pilsētas zemes komisija pieņēmusi attiecīgu atzinumu par zemes nodošanu īpašumā par maksu vai par fiziskās personas pieteikumu zemes gabala pirkšanai, vai par pieprasītā zemes gabala piešķiršanu citam bijušajam zemes īpašniekam vai viņa mantiniekiem no līdzvērtīgu zemju kompensācijas fonda;

3) zeme kā apbūvēts vai neapbūvēts īpašuma objekts ir nodota privatizācijai vai atsavināšanai.

(7) Pēc bijušo zemes īpašnieku vai viņu mantinieku pieprasījuma apmierināšanas zeme likumā noteiktajā kārtībā tiek nodota īpašumā vai piešķirta lietošanā šā likuma 9. pantā minētajām personām šādā secībā:

— zeme, kura šā likuma spēkā stāšanās brīdī atrodas to lietošanā;

— zeme, kura no jauna tiek pieprasīta dzīvojamo ēku un apkalpojošās sfēras objektu celtniecībai.

(31.03.1994. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 24.11.1994., 12.10.1995., 08.05.1997., 15.04.1999., 01.11.2001., 14.10.2004., 30.06.2005., 15.06.2006., 14.06.2007. likumu, Satversmes tiesas 15.04.2009. spriedumu, 22.10.2009., 22.09.2011., 30.10.2014., 22.06.2017., Satversmes tiesas 12.04.2018. spriedumu un 23.05.2024. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2024.)

13. pants. Zemes nodošana īpašumā un piešķiršana lietošanā

(1) Zemes īpašuma un zemes lietošanas attiecības nokārto, pamatojoties uz pilsētas domes apstiprināto pilsētas ģenerālplānu, zemes ierīcības projektu un noteiktajām zemes paraugvērtībām. Zemes īpašuma izmantošanas aprobežojumus zemes reformas gaitā pilsētas zemes komisija nosaka, pamatojoties uz šo likumu, pilsētas domes apstiprinātajiem apbūves noteikumiem un citiem atsevišķiem likumiem vai tiesas nolēmumiem.

(2) Ja pilsētas zemes komisija sešu mēnešu laikā no brīža, kad saņemti visi nepieciešamie dokumenti, nav izskatījusi bijušā zemes īpašnieka vai viņa mantinieku pieprasījumu atjaunot īpašuma tiesības uz zemi, pretendentiem ir tiesības prasīt īpašuma tiesību atjaunošanu tiesas ceļā.

(3) Strīdus starp zemes īpašnieku (lietotāju) un ēku, būvju un komunikāciju īpašnieku (lietotāju) izskata tiesa.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994., 12.10.1995. un 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 05.05.1999.)

14. pants. Neapmierināto zemes pieprasījumu turpmākā izskatīšana

(1) Ja nav iespējams apmierināt visus zemes pieprasījumus attiecīgās pilsētas teritorijā, pilsētas zemes komisija ar pieprasītāju piekrišanu neapmierinātos pieprasījumus iesniedz rajona zemes komisijai.

(2) Rajona zemes komisija ar zemes pieprasītāju piekrišanu pieprasījumus nosūta uz citām sava rajona pilsētām, kuru teritorijā ir brīva zeme.

(3) Rīgā, republikas pilsētās un rajonos neapmierinātos zemes pieprasījumus apkopo Latvijas Republikas Centrālā zemes komisija un pēc saskaņošanas ar zemes pieprasītājiem nosūta uz citām republikas pilsētām un rajoniem, kuru teritorijā ir brīva zeme, vai organizē pieprasījumu apmierināšanai nepieciešamo platību apgūšanas programmu izstrādi.

(4) Gadījumos, kad bijušajam zemes īpašniekam nav atjaunotas zemes īpašuma tiesības šajā likumā paredzētu iemeslu dēļ, minētās tiesības ir jāatjauno, tiklīdz zuduši iepriekšminētie šķēršļi īpašuma tiesību atjaunošanai, ja nav saņemta kompensācija vai līdzvērtīgs zemes gabals citā vietā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 31.03.1994. likumu, kas stājas spēkā 20.04.1994.)

15. pants. Zemes reformas publiskums

Zemes reformas gaitā pilsētu pašvaldībām ir pienākums informēt iedzīvotājus, publicējot vismaz vienā no vietējiem laikrakstiem un izliekot noteiktās vietās:

- 1) fizisko un juridisko personu sarakstus, kuras pieprasījušas nodot zemi īpašumā vai piešķirt lietošanā;
- 2) pilsētas ekonomiskās un sociālās attīstības programmu;
- 3) pilsētas plānojuma projektus un svarīgākos apbūves projektus;
- 4) zemes paraugvērtības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.10.2004. likumu, kas stājas spēkā 17.11.2004.)

16. pants. Bijušā zemes īpašnieka tiesības prasīt savu tiesību atjaunošanu

(1) Fizisko personu īpašuma tiesības, kas tām radušās darījumu rezultātā laikā no 1940. gada 22. jūlija līdz 1945. gada 8. maijam, atzīst tiesa, pārbaudot šo darījumu atbilstību Civillikuma prasībām.

(2) Bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki ir atbrīvojami no valsts nodevas, ja viņi prasa īpašuma tiesību atjaunošanu tiesā.

(31.03.1994. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 20.04.1994.)

17. pants. Zemes, ēku, būvju un augļu dārza (koku) pirmpirkuma tiesības

(1) Bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu mantiniekiem (ja viņi nav saņēmuši savas zemes vietā līdzvērtīgu zemes gabalu vai kompensāciju) ir pirmpirkuma tiesības iegūt savā īpašumā ēkas, būves un augļu dārzu (kokus), kuri atrodas uz šīs zemes. Tādas pašas pirmpirkuma tiesības ir ēku, būvju un augļu dārza (koku) īpašniekiem, ja pārdod zemes gabalu. Ja minētās personas nav varējušas izmantot pirmpirkuma tiesības pārdevēja vainas dēļ, tām ir izpirkuma tiesības.

(2) Ja ēku, būvju un augļu dārza (koku) īpašnieks šīs pirmpirkuma tiesības neizmanto, šādas tiesības ir pašvaldībai (izņemot šā likuma 29.pantā paredzētos gadījumus).

(08.05.1997. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.06.1997.)

18. pants. Īpašuma tiesību atjaunošanas finansēšana

(1) Kārtību un secību, kādā izskatāmi pieteikumi un tiek veikta zemes kadastrālā uzmērīšana par valsts budžeta līdzekļiem, ja tā saistīta ar zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes īpašuma kompensēšanu ar līdzvērtīgu zemi bijušajiem zemes īpašniekiem, kuriem 1940.gada 21.jūlijā piederēja zemes īpašums Latvijas Republikā, un viņus pārdzīvojušiem laulātajiem, bērniem un mazbērniem, politiski represētajiem un 1.grupas invalīdiem, nosaka Ministru kabinets. Zemes kadastrālo uzmērīšanu par valsts budžeta līdzekļiem, ja tā saistīta ar zemes īpašuma tiesību atjaunošanu vai zemes īpašuma kompensēšanu ar līdzvērtīgu zemi, veic tikai tajā administratīvajā teritorijā, kurā bijušie zemes īpašumi atrodas.

(2) Bijušie zemes īpašnieki vai viņu mantinieki un personas, kas iegūst zemi īpašumā par samaksu, īpašuma tiesību atjaunošanas procesā, kā arī iegūstot zemi īpašumā par samaksu, atbrīvojamas no valsts nodevas maksāšanas.

(3) Valsts zemes dienests pieņem lēmumus par zemes kadastrālo uzmērīšanu, kas veicama par valsts budžeta līdzekļiem, un organizē par valsts budžeta līdzekļiem veicamos zemes kadastrālās uzmērīšanas darbus.

(31.03.1994. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.10.1995., 14.06.2007. un 22.09.2011. likumu, kas stājas spēkā 19.10.2011. Trešās daļas jaunā redakcija stājas spēkā 01.01.2012. Sk. pārejas noteikumu 11.punktū)

5. nodaļa DARĪJUMI AR ZEMES ĪPAŠUMIEM

19. pants. Darījumu objekts

(1) Darījumus var veikt tikai ar to zemi, uz kuru īpašuma tiesības ir nostiprinātas zemesgrāmatā.

(2) Par darījumiem ar zemes īpašumiem šīs nodaļas izpratnē uzskatāmi jebkuri darījumi, kuru rezultātā mainās zemes īpašnieks, tai skaitā zemes līgumiskā mantošana, ieķīlātās zemes atsavināšana un zemes ieguldīšana statūtsabiedrību pamatkapitālā.

(3) Šajā nodaļā minētie ierobežojumi attiecināmi arī uz likumisko un testamentāro zemes mantošanu.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 05.05.1999.)

20. pants. Darījumu subjekti

(1) Zemi var iegūt īpašumā saskaņā ar Civillikumu un citiem likumiem:

1) Latvijas pilsoņi un citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi;

2) valsts un pašvaldības, valsts un pašvaldību uzņēmumi (statūtsabiedrības);

3) Latvijas Republikā vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī reģistrēta statūtsabiedrība (kapitālsabiedrība):

a) kuras pamatkapitālā vairāk nekā puse pieder Latvijas pilsoņiem, citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, Latvijas valstij vai pašvaldībai — katram subjektam atsevišķi vai vairākiem šiem subjektiem kopā,

b) kuras pamatkapitālā vairāk nekā puse pieder fiziskajām vai juridiskajām personām no valstīm, ar kurām Latvijas Republika ir noslēgusi starptautiskus līgumus par ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību, ko apstiprinājusi Saeima līdz 1996.gada 31.decembrim. Minētais attiecināms arī uz fiziskajām vai juridiskajām personām no valstīm, ar kurām starptautiskie līgumi noslēgti pēc 1996.gada 31.decembra, ja šajos līgumos paredzēts Latvijas Republikā reģistrēto fizisko un juridisko personu tiesības iegādāties zemi attiecīgā valstī,

c) kuras pamatkapitālā vairāk nekā puse pieder vairākiem "a" un "b" apakšpunktā minētajiem subjektiem kopā,

d) kura ir publiska akciju sabiedrība, ja tās akcijas tiek kotētas fondu biržā;

4) līdz 1940.gada 21.jūlijam Latvijā reģistrētās reliģiskās organizācijas;

5) valsts un pašvaldību augstskolas.

(2) Citas fiziskās un juridiskās personas, kuras nav minētas šā panta pirmajā daļā, var iegūt īpašumā zemi ar ierobežojumiem, kas noteikti šajā nodaļā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.10.2004. un 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

21. pants. Ierobežojumi darījumiem ar zemes īpašumiem

(1) Šā likuma 20.panta otrajā daļā minētās personas zemi var iegūt īpašumā šā likuma 22.pantā noteiktajā kārtībā.

(2) Šā likuma 20.panta otrajā daļā minētās personas nevar iegūt īpašumā:

1) zemi valsts pierobežas joslās;

2) zemi Baltijas jūras un Rīgas jūras līča kāpu aizsargjoslās un citu publisko ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, izņemot gadījumus, kad tās paredzētas apbūvei atbilstoši pilsētas ģenerālplānam;

3) lauksaimniecības un meža zemi atbilstoši pilsētas pašvaldības teritorijas plānojumam.

(3) Šajā pantā minētie ierobežojumi darījumiem ar zemes īpašumiem neattiecas uz zemes iegūšanu īpašuma mantošanas ceļā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.10.2004. un 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

22. pants. Darījumu izskatīšanas kārtība

(1) Šā likuma 20.panta otrajā daļā minētās personas (izņemot nepilsoņus), kas vēlas iegūt zemi īpašumā, iesniedz tās pilsētas vai novada domei, kuras teritorijā atrodas attiecīgā zeme, iesniegumu, kurā norāda šīs zemes turpmākās izmantošanas mērķi. Iesniegumam pievienojams darījuma akta noraksts.

(2) Pilsētas vai novada domes priekšsēdētājs izskata iesniegumu. Ja zemes turpmākās izmantošanas mērķis, kas norādīts iesniegumā, nav pretrunā ar pilsētas ģenerālplānu, kas apstiprināts un ieguvis likumīgu spēku atbilstoši Ministru kabineta izdotajiem Teritoriālpārveidošanas noteikumiem, un ievēroti šā likuma 21.pantā minētie ierobežojumi, pilsētas vai novada domes priekšsēdētājs 20 dienu laikā dod piekrišanu zemes iegūšanai īpašumā. Piekrišana noformējama izziņas veidā, un to paraksta pilsētas vai novada domes priekšsēdētājs. Izziņā norādāms arī darījuma rezultātā īpašumā iegūstamās zemes izmantošanas mērķis. Darījuma akts ir derīgs ierakstīšanai zemesgrāmatā tikai tad, ja tam ir pievienota minētā izziņa, izņemot tiesas spriedumu par apstiprināšanu mantojuma tiesībās vai arī testamentu ar atzīmi par tā stāšanos likumīgā spēkā, kas ierakstāmi zemesgrāmatā arī tad, ja saņemts piekrišanas atteikums. Piekrišanas atteikumu darījuma pusēm ir tiesības pārsūdzēt tiesā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999., 30.06.2005., 16.12.2010., 14.04.2011. un 06.06.2019. likumu, kas stājas spēkā 03.07.2019.)

23. pants. Informācijas publicēšana par noslēgtajiem darījumiem

Par darījumiem, kuru rezultātā nekustamo īpašumu ieguvušas šā likuma 20.panta pirmās daļas 3.punkta "b" apakšpunktā un otrajā daļā minētās personas, Tieslietu ministrija ne retāk kā divas reizes gadā publicē laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" informāciju, kurā norāda šādu īpašumu lielumu, kadastrālo vērtību, to īpašvaru pilsētās un citus Ministru kabineta noteiktos rādītājus.

24. pants. Zemes īpašuma tiesību saglabāšana vai izbeigšana fiziskajām personām, kuras zemi ieguvušas īpašumā mantošanas ceļā

(Izslēgts ar 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

25. pants. Fizisko un juridisko personu zemes īpašuma tiesību saglabāšana vai izbeigšana

(1) Ja šā likuma 20.panta pirmās daļas 3.punktā minētās statūtsabiedrības pamatkapitālā notikušas izmaiņas, kuru rezultātā statūtsabiedrība vairs neatbilst šā likuma 20.panta pirmās daļas 3.punkta nosacījumiem, šai sabiedrībai zemes īpašuma tiesību turpmākas saglabāšanas nolūkā jāiesniedz iesniegums tās pilsētas vai novada domei, kuras teritorijā atrodas attiecīgā zeme, mēneša laikā no dienas, kad izmaiņas reģistrētas Uzņēmumu reģistrā.

(2) Pilsētas vai novada domes priekšsēdētājs izskata iesniegumu šā likuma 22.panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā. Ja pilsētas vai novada domes priekšsēdētājs piekrišanu nedod, statūtsabiedrībai divu gadu laikā no dienas, kad izmaiņas reģistrētas Uzņēmumu reģistrā, zemes īpašums ir jāatsavina. Piekrišanas atteikumu statūtsabiedrībai ir tiesības pārsūdzēt tiesā.

(3) Ja šā likuma 20.panta otrajā daļā minētās fiziskās vai juridiskās personas darījumu rezultātā iegūto zemes īpašumu neizmanto norādītiem mērķiem, šāds īpašums divu gadu laikā ir jāatsavina.

(4) Neatsavinātā zemes īpašuma turpmākas izmantošanas un atsavināšanas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 05.05.1999.)

26. pants. Zemes īpašumu apmēru ierobežojumi

(Izslēgts ar 15.04.1999. likumu, kas stājas spēkā 05.05.1999.)

6. nodaļa

VALSTS UN PAŠVALDĪBU ZEMES PRIVATIZĀCIJA UN ATSAVINĀŠANA

(Nodaļa 08.05.1997. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.06.1997.)

27.pants. Valsts un pašvaldību zemes privatizācijas un atsavināšanas pamatnosacījumi

(1) Šī nodaļa nosaka:

1) tās zemes privatizācijas kārtību un nosacījumus, uz kuras atrodas saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju" privatizācijai nodotie valsts un pašvaldību īpašuma objekti, kā arī jau privatizētie valsts un pašvaldību īpašuma objekti;

2) tās zemes atsavināšanas kārtību un nosacījumus, uz kuras atrodas valsts un pašvaldību īpašuma objekti, kuru atsavināšana notiek saskaņā ar Publiskas personas mantas atsavināšanas likumu vai kuri jau ir atsavināti saskaņā ar minēto likumu;

3) tās valsts vai pašvaldības zemes privatizācijas kārtību un nosacījumus, uz kuras atrodas objekti, kurus to īpašnieks ieguvis citos likumos un normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos;

4) neapbūvētās valsts vai pašvaldību zemes privatizācijas un atsavināšanas kārtību un nosacījumus.

(2) Šīs nodaļas nosacījumi nav piemērojami gadījumos, kad tiek privatizēta vai atsavināta valsts vai pašvaldību zeme, uz kuras atrodas dzīvojamās mājas, kas tiek privatizētas saskaņā ar likumu "Par valsts un pašvaldību dzīvojamo māju privatizāciju", kā arī gadījumos, kad denacionalizētā namīpašuma īpašnieks kā attiecīgā apbūves gabala pastāvīgais lietotājs ir tiesīgs saņemt zemi īpašumā par maksu šā likuma IV nodaļā noteiktajā kārtībā.

(3) Zemes privatizācijas procedūras, metodes, paņēmienus un citus jautājumus, kas nav reglamentēti šajā likumā, nosaka likums "Par valsts un pašvaldību īpašuma objektu privatizāciju", bet zemes atsavināšanas procedūras, veidus un citus jautājumus, kas nav reglamentēti šajā likumā, nosaka Publiskas personas mantas atsavināšanas likums.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.06.2005. un 06.06.2019. likumu, kas stājas spēkā 03.07.2019.)

28.pants. Valsts un pašvaldību zemes privatizācijas un atsavināšanas kārtība

(1) Saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem privatizēt vai atsavināt var tikai to zemi, uz kuru valsts vai pašvaldības īpašuma tiesības ir nostiprinātas zemesgrāmatā.

(2) *(Otrā daļa izslēgta ar 01.11.2001. likumu.)*

(3) Zemes privatizāciju vai atsavināšanu gadījumos, kad uz tās atrodas privatizācijai vai atsavināšanai nodotie un privatizētie vai atsavinātie pašvaldību īpašuma objekti, veic tā pašvaldība, kuras īpašumā ir attiecīgā zeme.

(4) Ja uz zemes, par kuru līdz 2006.gada 31.augustam ir iesniegti privatizācijas ierosinājumi, atrodas valsts īpašuma objekti, kas nodoti privatizācijai vai privatizēti, šīs zemes privatizāciju veic valsts īpašumu privatizāciju veicošā institūcija.

(5) Pārējos gadījumos, kas nav minēti šā panta trešajā un ceturtajā daļā, valsts zemi atsavina valsts akciju sabiedrība "Valsts nekustamie īpašumi" (turpmāk — Valsts nekustamie īpašumi) saskaņā ar Publiskas personas mantas atsavināšanas likumu.

(6) *(Sestā daļa izslēgta ar 14.06.2007. likumu.)*

(7) Valsts īpašuma objektus, kuri tiek nodoti privatizācijai pēc 1997.gada 17.janvāra, var privatizēt vai atsavināt kopā ar zemi, uz kuras atrodas privatizācijai vai atsavināšanai nodotais īpašuma objekts, pamatojoties uz lēmumu, kuru pieņem institūcija, kas veic attiecīgā objekta privatizāciju vai atsavināšanu.

(8) Pašvaldību īpašuma objektus, kuri tiek nodoti privatizācijai pēc 1997.gada 17.janvāra, var privatizēt vai atsavināt kopā ar zemi, pamatojoties uz attiecīgās pašvaldības lēmumu.

(9) Speciālo ekonomisko zonu teritorijā esošo zemi, kura pieder vai piekrīt valstij vai pašvaldībai un uz kuras atrodas privatizējamie un privatizētie valsts un pašvaldības īpašuma objekti, privatizē vai atsavina attiecīgi valsts vai

pašvaldība, saskaņojot privatizāciju vai atsavināšanu ar speciālās ekonomiskās zonas valdi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999., 01.11.2001., 30.06.2005., 14.06.2007. un 06.06.2019. likumu, kas stājas spēkā 03.07.2019.)

29.pants. Pirmpirkuma tiesības un to izmantošana

(1) Šā likuma 27.panta pirmajā daļā paredzētajos gadījumos īpašumā iegūtā objekta īpašniekam ir pirmpirkuma tiesības uz valsts vai pašvaldības īpašumā esošo zemi, uz kuras atrodas attiecīgais objekts.

(2) Ne vēlāk kā divu nedēļu laikā pēc tās zemes privatizācijas vai atsavināšanas noteikumu apstiprināšanas, uz kuras atrodas privatizējais, atsavinājais vai citos likumos un normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos īpašumā iegūtais objekts, institūcija, kas veic zemes privatizāciju vai atsavināšanu, piedāvā personai, kurai ir zemes pirmpirkuma tiesības, noslēgt pirkuma līgumu saskaņā ar apstiprinātajiem noteikumiem, nosūtot attiecīgos noteikumus ierakstītā vēstulē vai nododot tos minētajai personai vai tās pilnvarotam pārstāvim pret parakstu.

(3) Personas, kurām ir pirmpirkuma tiesības, mēneša laikā no privatizācijas vai atsavināšanas noteikumu saņemšanas dienas rakstveidā paziņo šā panta otrajā daļā minētajai institūcijai par pieņemto lēmumu.

(4) Ja persona, kurai ir šajā nodaļā paredzētās pirmpirkuma tiesības, tās neizmanto, tai ir zemes likumiskās lietošanas tiesības attiecībā uz zemes gabalu, uz kura atrodas minētajai personai piederošais īpašuma objekts, un minētais zemes gabals netiek privatizēts vai atsavināts citām personām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 15.04.1999. un 23.05.2024. likumu, kas stājas spēkā 21.06.2024.)

30.pants. Zemes gabala cena

(1) Zemes gabalu privatizē vai atsavina par cenu, kas nav mazāka par zemes kadastrālo vērtību, kuru nosaka saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem par pilsētu zemes novērtēšanu.

(2) Konkrētā zemes gabala cenu, par kādu tas tiek privatizēts vai atsavināts, nosaka tā institūcija, kas veic zemes privatizāciju vai atsavināšanu.

(3) Pārdodot valsts vai pašvaldības īpašuma objektu, kura vērtību veido arī valsts vai pašvaldības zemes vērtība, minētā objekta pārdošanas cenā atsevišķi jānorāda zemes cena un maksāšanas līdzekļi par zemi (izņemot gadījumus, kad zemes cena ietilpst objekta kapitāla daļas cenā).

31.pants. Maksāšanas līdzekļi

(1) Maksājumi par privatizējamo vai atsavināmo zemi veicami:

1) *euro*;

2) īpašuma kompensācijas sertifikātos.

(2) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(3) *(Izslēgta ar 30.06.2005. likumu)*

(4) *(Izslēgta ar 30.06.2005. likumu)*

(5) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(6) *(Izslēgta ar 21.10.2010. likumu)*

(7) Šā likuma 28.panta septītajā un astotajā daļā paredzētajos zemes privatizācijas gadījumos, ja valsts vai pašvaldības īpašuma objektu privatizē vai atsavina kopā ar zemi, zemes pircējam — Latvijas pilsonim — ir tiesības izvēlēties šā panta pirmajā daļā minētos maksāšanas līdzekļus.

(8) Personas, kuras kā kompensāciju ieguvušas īpašuma kompensācijas sertifikātus, norēķinoties par privatizēto zemi, ir tiesīgas izlietot visus savā rīcībā esošos īpašuma kompensācijas sertifikātus, kas tām piešķirti kā

kompensācija par neatgūto īpašumu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.10.2004., 30.06.2005., 21.10.2010. un 12.09.2013. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2014.)

32.pants. Valsts vai pašvaldību zemes privatizācijas un atsavināšanas subjekti

Zemi privatizācijas un atsavināšanas rezultātā īpašumā var iegūt šā likuma 20. pantā minētie darījumu subjekti.

33.pants. Zemes privatizācijas un atsavināšanas iesniegumu izskatīšanas kārtība

Institūcija, kas veic zemes privatizāciju, vai Valsts nekustamie īpašumi, kuri veic zemes atsavināšanu, gadījumos, kad zemi privatizācijas vai atsavināšanas rezultātā vēlas iegūt īpašumā šā likuma 20.panta otrajā daļā minētās personas, iesniedz tās pilsētas domei, kuras teritorijā atrodas attiecīgā zeme, iesniegumu, kurā norāda šīs zemes turpmākās izmantošanas mērķi. Minētais iesniegums izskatāms šā likuma 22. pantā noteiktajā kārtībā, ņemot vērā, ka minētās personas nevar iegūt zemi īpašumā šā likuma 21. panta otrajā daļā minētajos gadījumos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

7. nodaļa NOBEIGUMA NOTEIKUMI

(Nodaļa 08.05.1997. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 06.06.1997.)

34.pants. Zemes reformas pabeigšana

Lēmumu par zemes reformas pabeigšanu attiecīgās pašvaldības teritorijā vai novada pašvaldības teritoriālajā vienībā (pilsētā) pieņem Ministru kabinets, izdodot rīkojumu uz attiecīgās pašvaldības iesnieguma pamata.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.07.2008. likumu, kas stājas spēkā 13.08.2008.)

Pārejas noteikumi

(01.11.2001. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 30.11.2001.)

1. *(Izslēgts ar 30.06.2005. likumu, kas stājas spēkā 01.09.2005.)*

2. Pārejas posmā pēc pievienošanās Eiropas Savienībai no 2004.gada 1.maija līdz 2014.gada 30.aprīlim citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi un Eiropas Savienības dalībvalstīs reģistrētās juridiskās personas nevar iegūt īpašumā lauksaimniecības un meža zemi. Pārejas posma ierobežojumi nav attiecināmi uz citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, ja viņi vēlas veikt uzņēmējdarbību Latvijā kā pašnodarbinātie zemnieki un vismaz trīs gadus nepārtraukti dzīvo Latvijā, kā arī vismaz trīs gadus pēc kārtas Latvijā nodarbojušies ar lauksaimniecību.

(14.10.2004. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 14.04.2011. likumu, kas stājas spēkā 28.04.2011.)

3. *(Izslēgts ar 14.04.2011. likumu, kas stājas spēkā 28.04.2011.)*

4. Šā likuma normas ir piemērojamas, ja Valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas un privatizācijas sertifikātu izmantošanas pabeigšanas likumā nav noteikts citādi.

(30.06.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

5. Grozījums šā likuma 12.panta otrajā daļā attiecībā uz nomas maksu zemei, uz kuras atrodas ēkas un būves, kas privatizētas likumos un normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos, piemērojams nomas līgumiem, kas noslēgti pēc 2005.gada 1.septembra.

(30.06.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.09.2005.)

6. Ministru kabinets līdz 2007.gada 1.oktobrim izdod šā likuma 18.panta pirmajā daļā minētos noteikumus.

(14.06.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.08.2007.)

7. Zemes nomas maksa, kas noteikta atbilstoši šā likuma 12.panta pirmajā, otrajā un 2.¹ daļā paredzētajai kārtībai, 2009. un 2010.gadā nedrīkst pārsniegt iepriekšējam gadam aprēķināto zemes nomas maksas apmēru vairāk kā par 25 procentiem.

(22.10.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2009. Punkts, ciktāl tas attiecas uz zemi zem daudzdzīvokļu mājām, atzīts par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 105. pantam ar Satversmes tiesas 27.01.2011. spriedumu, kas stājas spēkā 01.02.2011.)

8. Ja novada pašvaldība ir uzsākusi darbu un novadā ir pilsēta, šajā likumā noteiktos pilsētas pašvaldības, pilsētas domes un pilsētas zemes komisijas pienākumus līdz zemes reformas pabeigšanai veic attiecīgā novada pašvaldība, novada dome un pilsētas zemes komisija.

(17.07.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.08.2008.)

9. Pēc 2009.gada 1.jūlija šajā likumā noteiktos pilsētas pašvaldības, pilsētas domes un pilsētas zemes komisijas pienākumus līdz zemes reformas pabeigšanai turpina veikt attiecīgā republikas pilsētas pašvaldība, republikas pilsētas dome un republikas pilsētas zemes komisija.

(17.07.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.08.2008.)

10. Grozījumi šā likuma 12.panta otrajā daļā attiecībā uz nomas maksas noteikšanu stājas spēkā 2011.gada 1.janvārī.

(22.10.2009. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.11.2009.)

11. Grozījums šā likuma 18.panta trešajā daļā stājas spēkā 2012.gada 1.janvārī.

(22.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 19.10.2011.)

12. Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Valsts mērnieks" uzsāktos zemes kadastrālās uzmērīšanas darbus, kas veicami par valsts budžeta līdzekļiem, pabeidz līdz 2012.gada 1.janvārim. Ja šajā termiņā kādi no minētajiem darbiem tomēr netiek pabeigti, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Valsts mērnieks" nodod Valsts zemes dienestam ar šiem darbiem saistītās lietas un to izpildei saņemto finansējumu.

(22.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 19.10.2011.)

13. Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Valsts mērnieks" līdz 2012.gada 1.februārim nodod Valsts zemes dienestam visu uzkrāto dokumentāciju attiecībā uz zemes kadastrālo uzmērīšanu, kas veikta par valsts budžeta līdzekļiem.

(22.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 19.10.2011.)

14. Šā likuma 12.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā paredzēto nekustamā īpašuma nodokļa par zemi maksājumu kompensāciju nomnieks iznomātājam maksā, sākot ar 2012.gada 1.janvārī.

(22.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 19.10.2011.)

15. Uzdot Ministru kabinetam izvērtēt piespiedu zemes nomas tiesisko regulējumu un līdz 2012.gada 1.septembrim iesniegt Saeimai nepieciešamos grozījumus attiecīgajos likumos.

(22.09.2011. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 19.10.2011.)

16. Grozījums šā likuma 12.panta pirmās daļas 2.punkta piezīmē, otrajā un 2.¹ daļā par pienākuma kompensēt zemes īpašniekam nekustamā īpašuma nodokļa par zemi maksājumu atcelšanu stājas spēkā 2015.gada 1.janvārī.

(30.10.2014. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2015.)

Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs A. GORBUNOVS

Latvijas Republikas Augstākās Padomes sekretārs I. DAUDIŠS

Rīgā 1991. gada 20. novembrī

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"